



Forslag 8: Ny Aarhus model - DSA

Begrundelse

I Aarhus kommune har ca. 20 procent af de indskrevne elever i folkeskolen dansk som andet-sprog (DSA). Ca. 55 procent af disse elever har et sprogstøttebehov, hvilket svarer til ca. 10 procent af alle elever. I Aarhus Kommune består hver femte elev med DSA ikke deres danskeksamen i 9. klasse. Det svarer til 4 % af alle elever. Det koster Aarhus Kommune 500.000 kr. hver gang en ung ikke er i gang med enten en uddannelse eller beskæftigelse. I rapporten "Undersøgelse af DSA-området i Aarhus kommune (2022/2023)" er konklusionerne mangefacetterede, hvilket afspejler den komplekse virkelighed. Lærerne oplever ikke, de har de fornødne ressourcer til at løse og lykkes med udfordringen (herunder tid, rammer, systematik, organisering og viden om DSA), og der er stor efterspørgsel på en model med løbende opfølgning, der er lettere at omsætte til pædagogiske og faglige indsatser.

Udover at man som elev med DSA er udfordret ved at skulle tilegne sig et målsprog, der ofte ikke er hjemmets modersmål, er der mange andre elementer på spil end kun de sproglige elementer; herunder semantik, fonologi og ortografi. PISA Etnisk 2005 og PISA Etnisk 2018 viser, at læsekompetencerne er markant svagere hos elever af anden etnisk herkomst. En lav læsekompetence mindsker muligheden for at forstå det læste, kunne indhente ny viden samt at anvende viden på tværs af fag.

Ifølge den canadiske forsker Jim Cummins er megen undervisning for tosprogede elever forblevet virkningsløst, fordi lærerne omkring eleven ikke har opdaget, at de tosprogede elevers sproglige kompetencer ikke var tilstrækkelige til at udføre de opgaver, de blev bedt om. Han skelner derfor imellem *hverdagssprog* og *uddannelsessprog*. Cummins undersøgelser viser, at selvom de tosprogede elever taler flydende på fodboldbanen og i frikvartererne (hverdagssproget), så kan det vise sig, at de har store problemer med uddannelse (uddannelsessproget). Han påpeger derfor vigtigheden af at have et yderst systematisk blik for netop denne skelnen. Idet man nemt kan blive "snydt" som lærer af, at den tosprogede elev taler flydende på målsproget, men når der skal læses tekster eller løses opgaver, der ikke er kontekstbaserede, vil eleven ofte sidde som et stort spørgsmålstegn, da det ikke er tydeligt for eleven, hvilke klassificeringer, sammenligninger og logiske følgeslutninger man skal trække på. På den måde kan der løbende opstå mange "huller," og de tosprogede elever har ofte ikke mulighed for få den nødvendige hjælp, når de har brug for det.

Man ved derfor, at en skærpet indsats omkring netop at få den rigtige hjælp fra start, når sproget bevæger sig fra en overgang fra hverdagssprog til uddannelsessprog og som en evig konstant (her lektiehjælp) vil have store fordele for elevens forståelse. I San Francisco har man siden 2002 givet 1:1 lektiehjælp for udsatte etniske minoriteter med henblik på at udvikle deres skrivelyst og selvopfattelse. Organisationen 826 Valencia er nonprofit og er finansieret af både lokales generøsitet som af staten/distriktet.



Phil Cutler, Minnesota, er et andet eksempel på organiseret 24/7 tutoring og han tog skridtet i lyset af Coronas efterveer og har indtil nu haft 3000 ansatte til netop at praktisere en 1:1 lektiehjælp for udsatte elever spredt ud i store dele af USA. Ét af hans afgørende argumenter er, at mange lærere er så overbebyrdede med arbejdsopgaver, at de af gode grunde ikke kan nå at give den enkelte elev, hvad de har brug for. Derfor ses tiltaget som et, der kan tage en del af byrden fra lærerens skuldre og samtidig give mulighedsrum for at løfte mange flere elever. University of Virginia har desuden, med deres analyse af at give høje doser af ekstra faglig støtte udført af eksperter, vist, at det har en enorm betydning for elevernes faglige udbytte.

Disse lektiehjælpende initiativer er alle støttet af både distriktet, private virksomheder og fonde. Der er faguddannede eksperter i alle tiltagene og et tæt samarbejde med civilsamfundet. I Aarhus Kommune vil det være muligt at lave et tilsvarende samarbejde med både pensionerede lærere og lærerstuderende, samt andre civilsamsfundsaktører og private investorer.

Som opsamling på de ovennævnte initiativer i USA peger analyser på, at elever fra lavindkomstgrupper, samt med anden etnisk herkomst, har fået et markant fagligt løft ved lektiehjælpende initiativer, og dermed er kommet godt videre i uddannelses- og arbejdslivet.

Forslag og finansiering

Socialdemokratiet foreslår på den baggrund, at der afprøves en ny model for, hvordan man kan løfte danskundskaberne for DSA udskolings elever. Det er en model, der går direkte til eleven og hvor kerneopgaven jf. Cummins *uddannelsessproget* er det centrale.

Socialdemokratiet foreslår, at:

- 1) Der etableres en samarbejdsaftale med en relevant aktør (fx Boost dit dansk), hvor elever med DSA og særligt sprogstøttebehov i udskolingen får intensive BOOSTER forløb i de danskfaglige principper, der evalueres og måles på til afgangseksamen i 9. klasse. Dette foregår både på hold efter skoletid og 1:1 mentoring både i og efter skole.
- 2) Der evalueres årligt på resultaterne, som kan følges ved at se på DSA elevernes før og efter karakterer. Nogle skoler har allerede i foråret 2023 oplevet gode resultater med BOOSTER forløb, og der foreligger evalueringer og referencer herfra, der kan bruges som udgangspunkt for det videre arbejde.

Der ønskes en belysning af, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at målrette nogle af de 33,9 mio. kroner, som med B21 blev afsat til den supplerende undervisning i DSA (s. 77 i DSA hovedrapport) til samarbejdet omkring Booster forløb. Samtidigt afsøges hvorvidt en investeringsmodel er en mulighed til finansiering af indsatsen.

Boost dit dansk har foretaget en beregning af, hvad vi kan opnå med en samlet finansiering på 1.985.000 kr.:



	Beløb	Antal	Pris pr. enhed	Årligt beløb
Elevforløb	1.497.500 kr.	500	2.995 kr.	1.497.500 kr.
Co-teaching (timer)	487.500 kr.	750	650 kr.	487.500 kr.
I alt om året	1.985.000 kr.			